

TOEKOMSTBESTENDIG BEROEPSONDERWIJS IN KRIMPREGIO'S

ANALYSES VAN REGIONALE CONTEXT - NOORD-LIMBURG

NOTITIE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

ALBERT RUTTEN & TOBIAS VERVLIT

IN OPDRACHT VAN

COMMISSIE MACRODOELMATIGHEID MBO (CMMBO)

AMSTERDAM, 24 JANUARI 2025

SEO-notitie nr. 2025-03.9

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

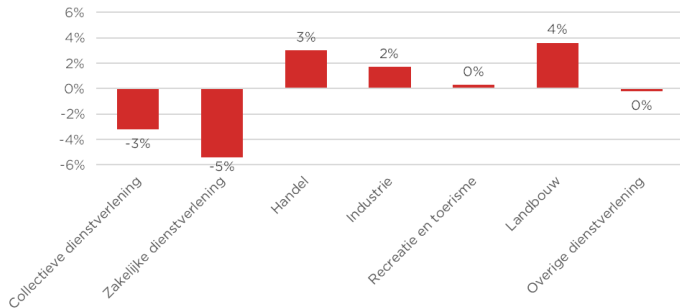
Alle rechten voorbehouden. Het is goorloofd gegevens uit deze notitie te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit deze notitie mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

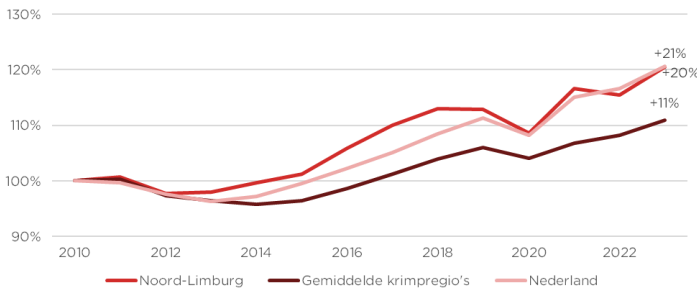
+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl

Samenvatting regionale context Noord-Limburg

ECONOMISCH LANDSCHAP

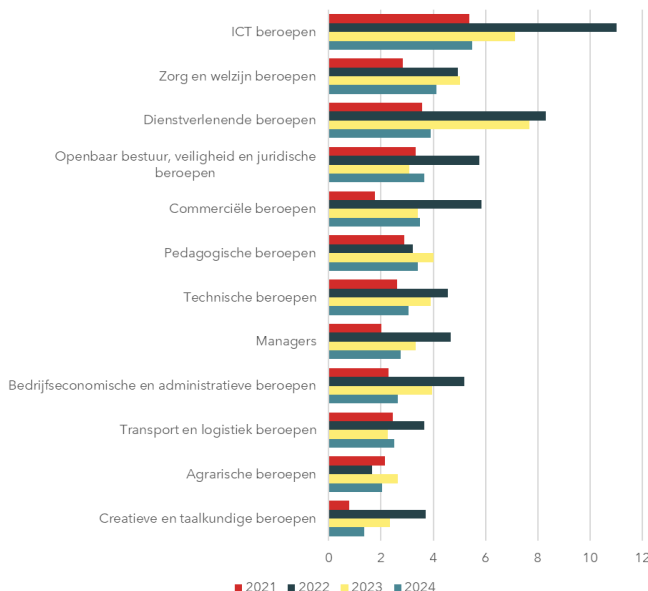
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De krimpregio Noord-Limburg wordt specifiek gekenmerkt door een relatief grote sector op het gebied van (detail)handel en landbouw. Deze sectoren zijn groter dan gemiddeld in Nederland.
- Daarnaast zijn de zakelijke dienstverlening en de collectieve dienstverlening belangrijke sectoren in Noord-Limburg, hoewel deze sectoren relatief kleiner zijn in deze regio dan gemiddeld in Nederland. Sectoren als ICT, financiële en zakelijke diensten zijn minder sterk aanwezig in Noord-Limburg.
- De economische groei in Noord-Limburg ligt hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's en gaat gelijk op met de gemiddelde economische groei in Nederland. Desalniettemin wordt er voor Noord-Limburg een krimp van de werkgelegenheid verwacht.
- Op het gebied van publiek-private samenwerking speelt Regio Deal Noord-Limburg een belangrijke rol. Dit is een samenwerking tussen het Rijk en de regio Noord-Limburg, gericht op het versterken van de brede welvaart.

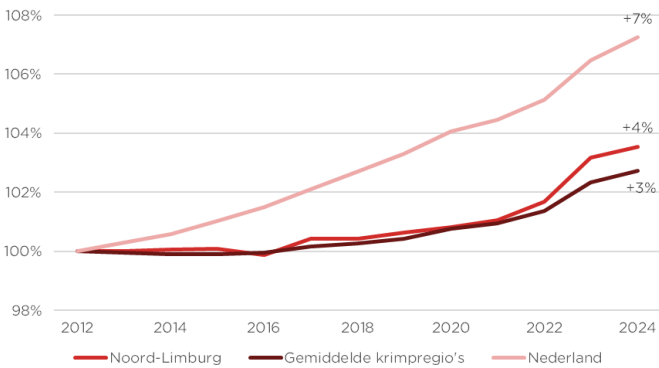
ARBEIDSMARKT EN TEKORTEN

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De arbeidsmarkt blijft krap in beroepsgroepen als techniek, industrie, bouw, zorg en ICT. Dit heeft voornamelijk structurele oorzaken, zoals vergrijzing, ontgroening en mismatch.
- De arbeidsmarktcrachten in Noord-Limburg is het sterkst voelbaar bij ICT-beroepen, beroepen in zorg en welzijn en dienstverlenende beroepen.
- Vier mbo-instellingen verzorgen het opleidingsaanbod in Noord-Limburg. De studentenaantallen zijn met name hoog op het gebied van zorg en welzijn en voedsel, natuur en leefomgeving. Gezien de arbeidsvraag in de regio hebben deze studenten een goede uitgangspositie.
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt.
- Weinig mbo-opleidingsrichtingen in Noord-Limburg kennen lage studentenaantallen. Wel zijn er enkele specialistische opleidingen die te maken hebben met zeer lage studentenaantallen.

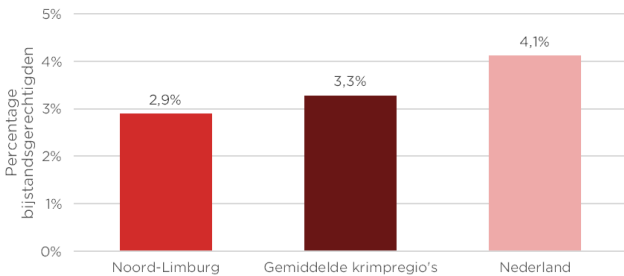
DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING

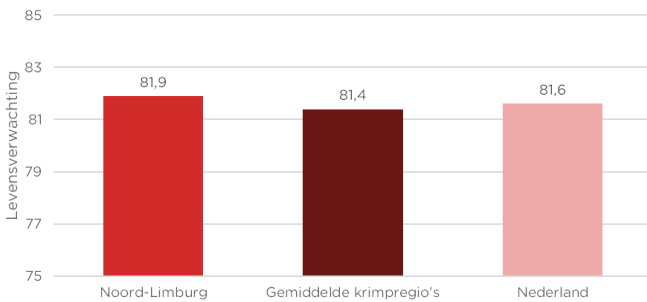
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De bevolkingsgroei in Noord-Limburg is hoger dan de gemiddelde bevolkingsgroei in alle krimpregio's en hoger dan de gemiddelde bevolkingsgroei in Nederland. Migratiestromen - zowel vanuit andere regio's als het buitenland - zijn de belangrijkste reden dat de bevolking groeit.
- Noord-Limburg kent een vergelijkbare grijze druk met de andere krimpregio's. Ook is de groene druk in Noord-Limburg lager dan de gemiddelde groene druk in de krimpregio's en het gemiddelde van Nederland.
- De afgelopen jaren nam het aantal bol-studenten af en het aantal bbl-studenten toe, maar naar verwachting zal het aantal mbo-studenten in Noord-Limburg de komende jaren dalen.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers.

SOCIAALECONOMISCHE KENMERKEN & LEEFBAARHEID

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

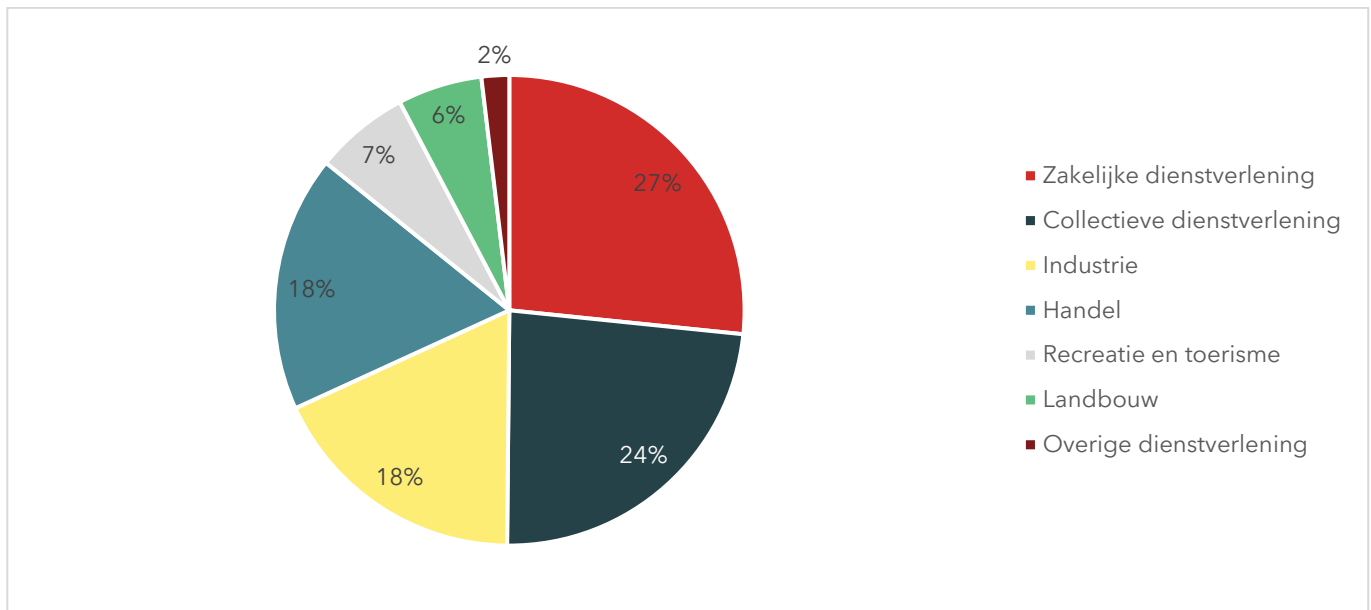
- Noord-Limburg heeft relatief weinig mensen in de bijstand, terwijl het aandeel dat arbeidsongeschikt is of in de WW zit vergelijkbaar is met het Nederlandse gemiddelde. Het gemiddelde inkomen is vergelijkbaar met het gemiddelde van de krimpregio's en ligt lager dan het gemiddelde in Nederland. Het relatief lage aandeel hoog opgeleiden speelt hier mogelijk een rol in.
- Op brede welvaartsindicatoren scoort Noord-Limburg relatief goed. Zo liggen het percentage koopwoningen en de levensverwachting hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's en hoger dan het gemiddelde in Nederland.
- Op het gebied van bereikbaarheid zijn de afstanden tot een treinstation en ziekenhuis lager dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's. Daarmee zijn voorzieningen in de regio goed bereikbaar.

Economisch landschap

Sectorale verdeling

- Op het gebied van banen zijn de grootste sectoren in Noord-Limburg de zakelijke dienstverlening (27 procent), de collectieve sector (24 procent) en de industrie (18 procent), zie Figuur 1. De kleinste sectoren zijn recreatie en toerisme (7 procent), de landbouw (6 procent) en de overige dienstverlening (2 procent).

Figuur 1 De drie grootste sectoren in Noord-Limburg zijn de zakelijke dienstverlening, de collectieve dienstverlening, en de industrie

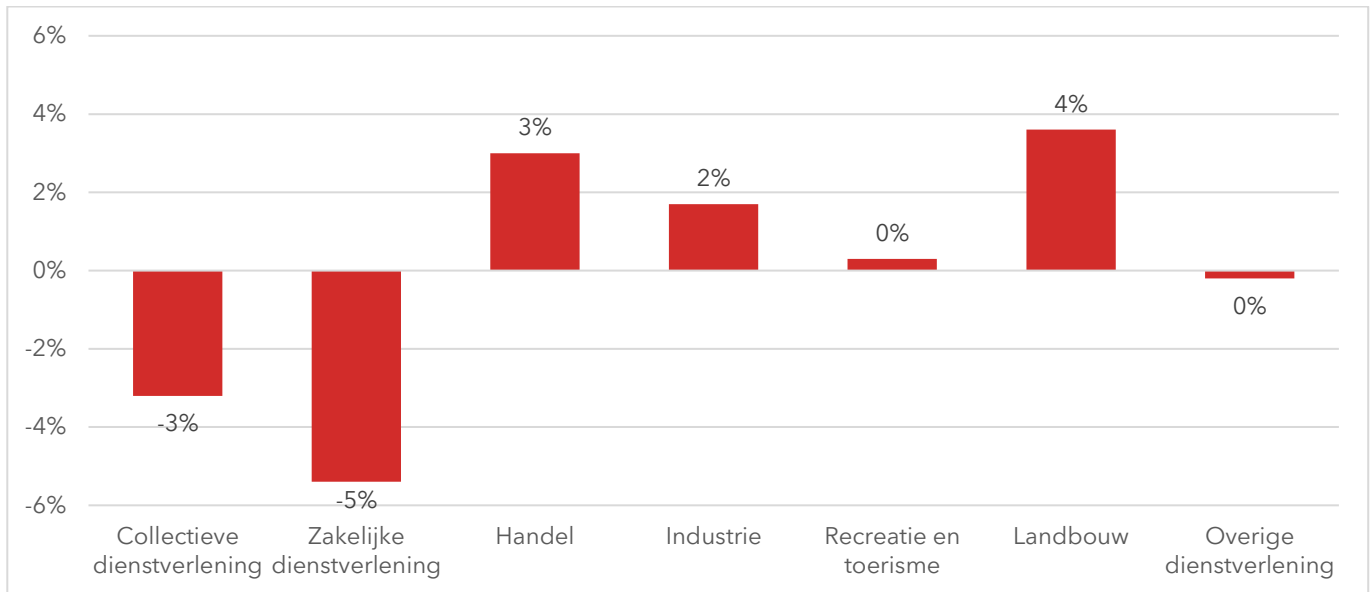
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Dit cirkeldiagram toont het percentage banen naar sector voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg. De grootste sector is de zakelijke dienstverlening. De sector collectieve dienstverlening bestaat uit het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheidszorg.

Regionale specialisatie

- Figuur 2 laat zien dat - vergeleken met het landelijke beeld - het aantal banen in de zakelijke dienstverlening lager ligt in Noord-Limburg (5 procentpunt). Het aantal banen in de sector collectieve dienstverlening ligt eveneens lager (3 procentpunt). Het aandeel van de landbouw en de handel is relatief hoger (3 en 4 procentpunt respectievelijk). Dit geldt ook voor de industrie (2 procentpunt). De omvang van de andere sectoren zijn ongeveer vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (maximaal 1 procentpunt verschil).
- Hoewel deze sectoren wel de regionale specialisatie van Noord-Limburg laten zien, zijn de zakelijke dienstverlening en collectieve dienstverlening absoluut gezien belangrijke sectoren (zie Figuur 1).

Figuur 2 Het aantal banen in de zakelijke dienstverlening ligt in Noord-Limburg fors lager dan het landelijke gemiddelde

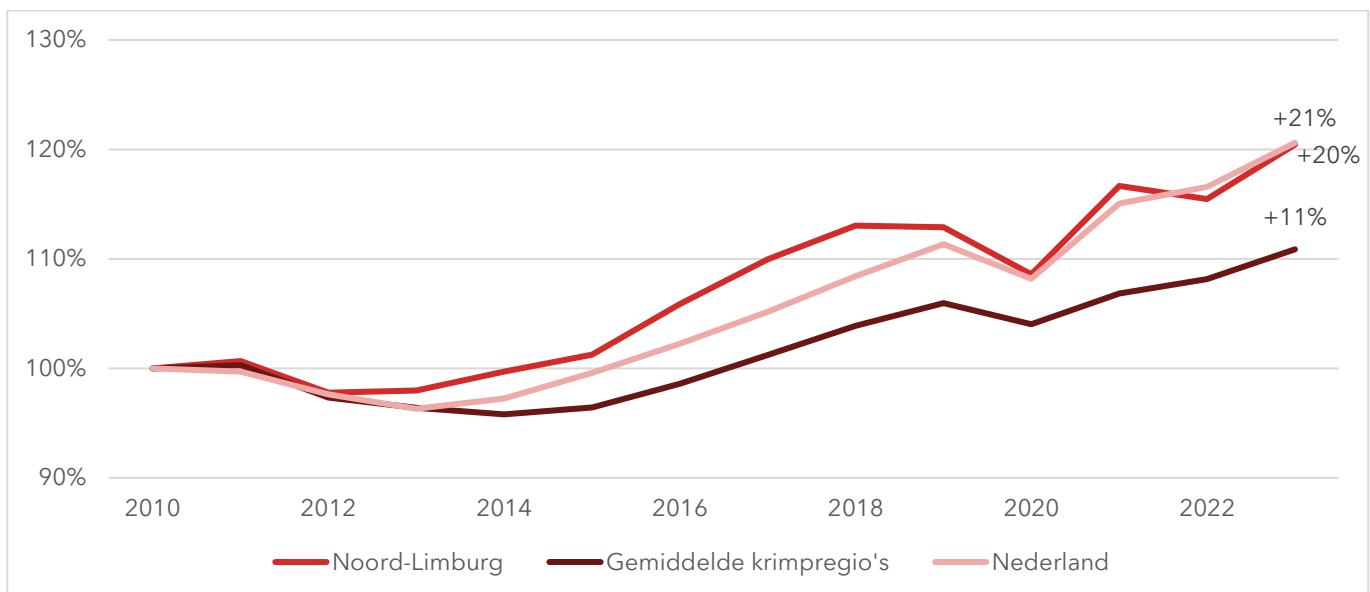

Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Regionale groei

- De reële economische groei in Noord-Limburg is ongeveer negen procentpunt hoger dan de gemiddelde groei in alle krimpregio's (Figuur 3). Daarmee presteert Noord-Limburg vergelijkbaar met de economische groei (minder dan één procentpunt lager).
- De werkgelegenheid in Noord-Limburg ontwikkelde zich afgelopen jaren positief, maar naar verwachting zal er in de toekomst sprake zijn van een krimp in werkgelegenheid.¹

Figuur 3 De economische groei in Noord-Limburg ligt hoger dan de gemiddelde groei in de krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

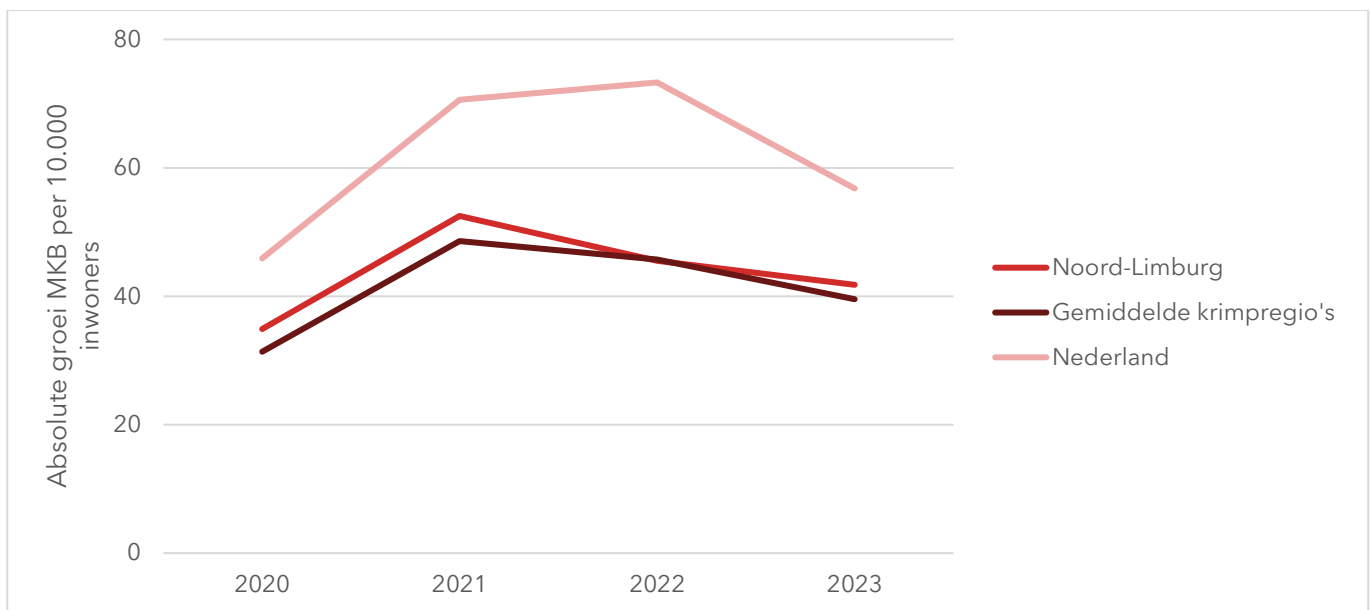
¹ Zie [Regio in beeld 2023 Noord-Limburg](#)

Noot: Bovenstaande grafiek laat de economische groei zien voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, Nederland en het gemiddelde van alle 11 krimpregio's. Bij deze economische groei is gecorrigeerd voor het prijsniveau (het gaat dus om de reële economische groei). Het jaar 2010 is het basisjaar en voor alle drie de groepen gelijk aan honderd. Indien er sprake is van economische groei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Aandeel MKB

- De groei van het MKB ligt lager in Noord-Limburg dan het landelijke gemiddelde (zie Figuur 4). De groei is wel vergelijkbaar met de gemiddelde groei van het MKB in alle krimpregio's.

Figuur 4 De groei van het MKB ligt lager in Noord-Limburg dan gemiddeld in Nederland

Bron: Handelsregister Kamer van Koophandel (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Aanwezigheid publiek-private samenwerking

We bespreken een drietal initiatieven die gericht zijn op het versterken van de regionale economie:

- Regio Deal Noord-Limburg: dit is een samenwerking tussen het Rijk en de regio Noord-Limburg, gericht op het versterken van de brede welvaart;²
- Samenwerkend Netwerk van Ecosystemen in Limburg (SNEL): SNEL focust zich op verduurzaming, digitalisering en innovatie binnen de provincie Limburg. Dit samenwerkingsverband wordt ondersteund door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat;³
- Gilde Wijkwerk: dit project speelt in op de hoge werkdruk in de zorg in Noord- en Midden-Limburg door studenten de mogelijkheid te bieden om praktijkgericht onderwijs te volgen. Op deze manier dragen ze ook bij aan het verlichten van de werkdruk in de zorg.⁴

De regio Noord-Limburg vormt onderdeel van de provincie Limburg. Daarmee zijn deze voorbeelden ook deels van toepassing op de andere regio's in Limburg.

² Zie [Staatscourant 2021, 80 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

³ Zie [Samenwerkend Netwerk van Ecosystemen in Limburg van start - Open Universiteit - Open Universiteit](#)

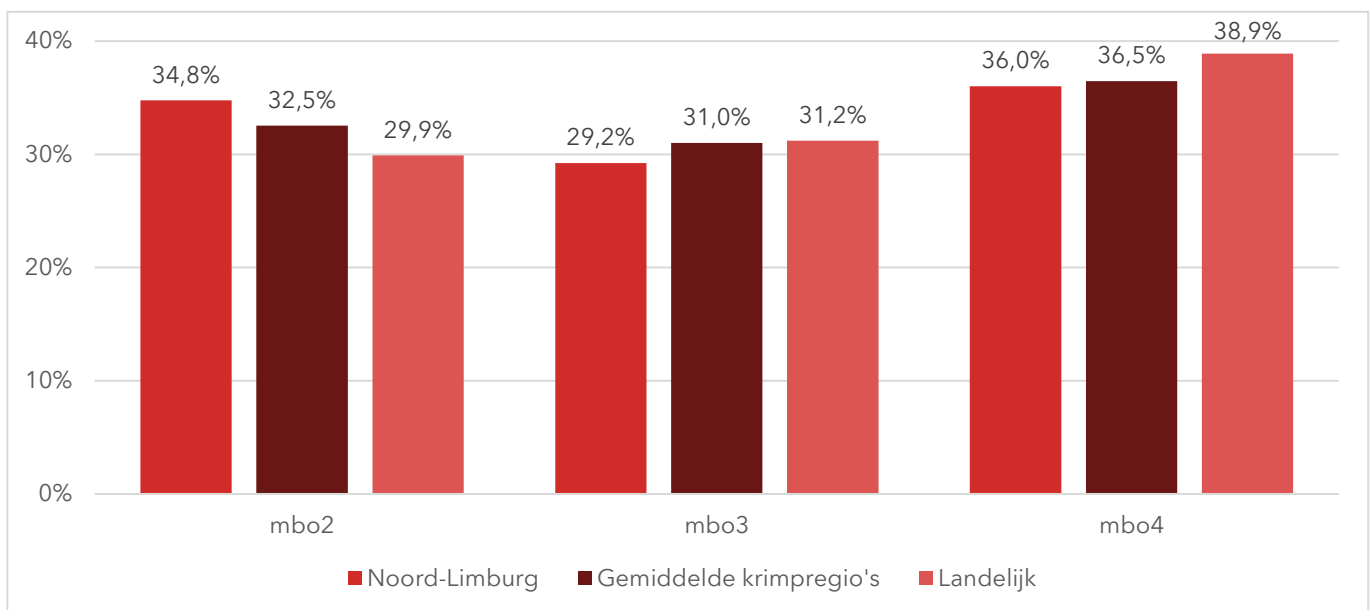
⁴ Zie [Katapult is een netwerk van meer dan 450 samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven en groeit continu. | Netwerk Katapult](#)

Arbeidsmarkt en tekorten

Sectoren met grootste tekorten

- Kijkend naar de arbeidsmarkprognoses voor 2023, zijn er in Noord-Limburg vergeleken met het landelijke gemiddelde meer vacatures op mbo-niveau 2 en minder op mbo-niveau 4 (Figuur 5). Dit patroon komt overeen met andere krimpregio's.
- Kijkend naar beroepsgroepen, scoren de ICT beroepen, zorg en welzijn beroepen en de dienstverlenende beroepen het hoogst op de spanningsindicator van het UWV (Figuur 6). Een hoge score op de spanningsindicator van het UWV impliceert daarmee dat sectoren mogelijk moeite hebben om bestaande vacatures in te vullen in deze beroepsgroepen. Er is dus het meest sprake van krapte in beroepsgroepen met een hoge score op de spanningsindicator.
- De ontwikkelingen in de spanningsindicator verschillen per beroepsgroep. Zo laten ICT beroepen en dienstverlenende beroepen een piek zien die daarna afzwakt. Mogelijk hangt dit verschil samen met de conjunctuurcyclus. Zo zijn bedrijven haastiger op zoek naar medewerkers dan de overheid na afloop van de coronacrisis (2022). Zorg en welzijn laat daarentegen een meer gestage groei zien. Dit is te verklaren aan de hand van de demografische ontwikkelingen in Noord-Limburg (zie volgende hoofdstuk).
- De agrarische beroepen en de creatieve en taalkundige beroepen kennen de laagste krapte.

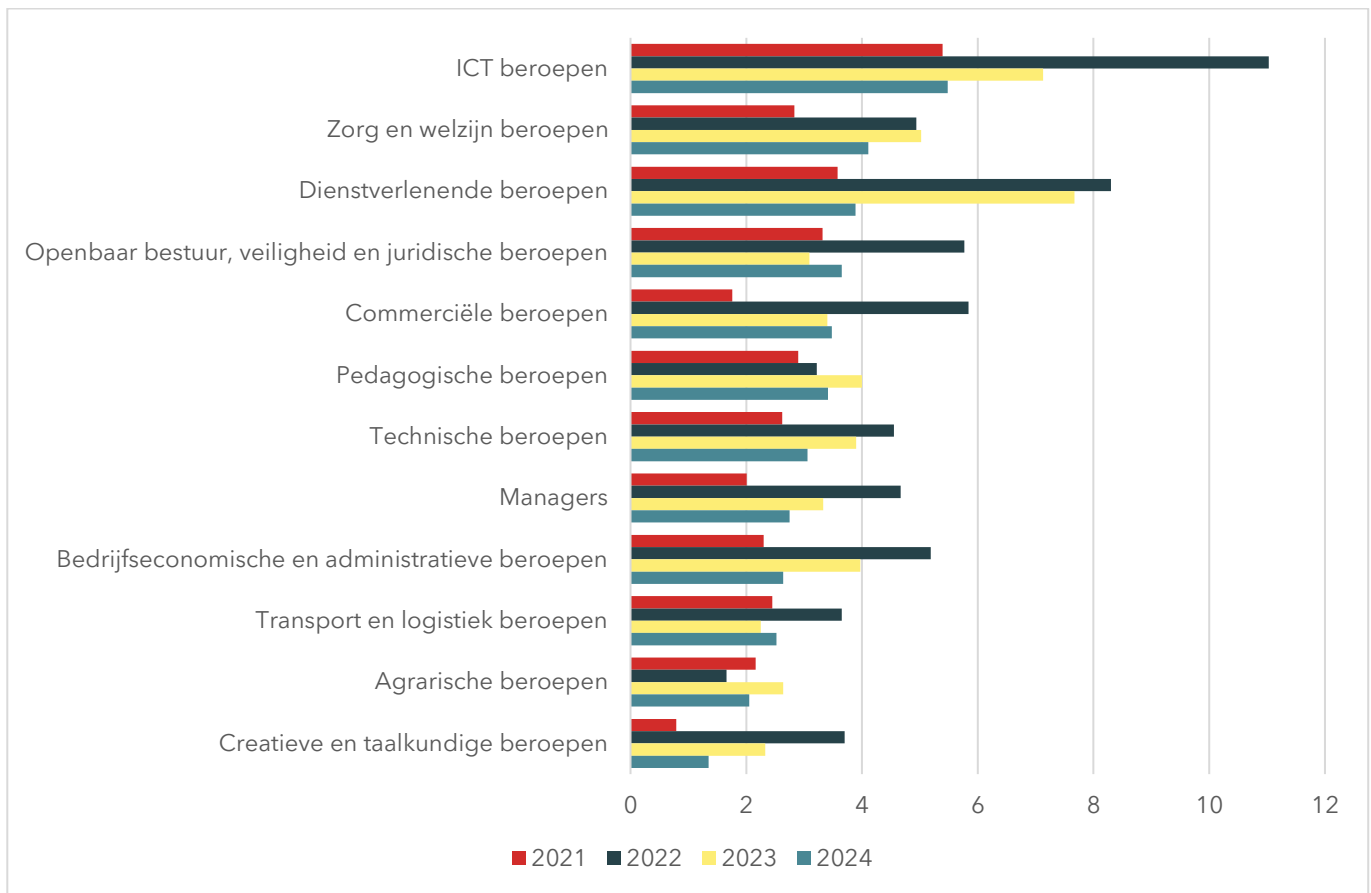
Figuur 5 In Noord-Limburg zijn de prognoses van het aantal vacatures in 2023 hoger op mbo-niveau 2 en lager op mbo-niveau 4 dan het landelijke gemiddelde

Bron: Atlas beroepsonderwijs en arbeidsmarkt (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de prognose van het beschikbare aantal vacatures op mbo-niveau (2-4) voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, het gemiddelde van de krimpregio's en het landelijke gemiddelde.

Figuur 6 Volgens de UWV spanningsindicator is de krapte het hoogst bij ICT beroepen en zorg en welzijn beroepen

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

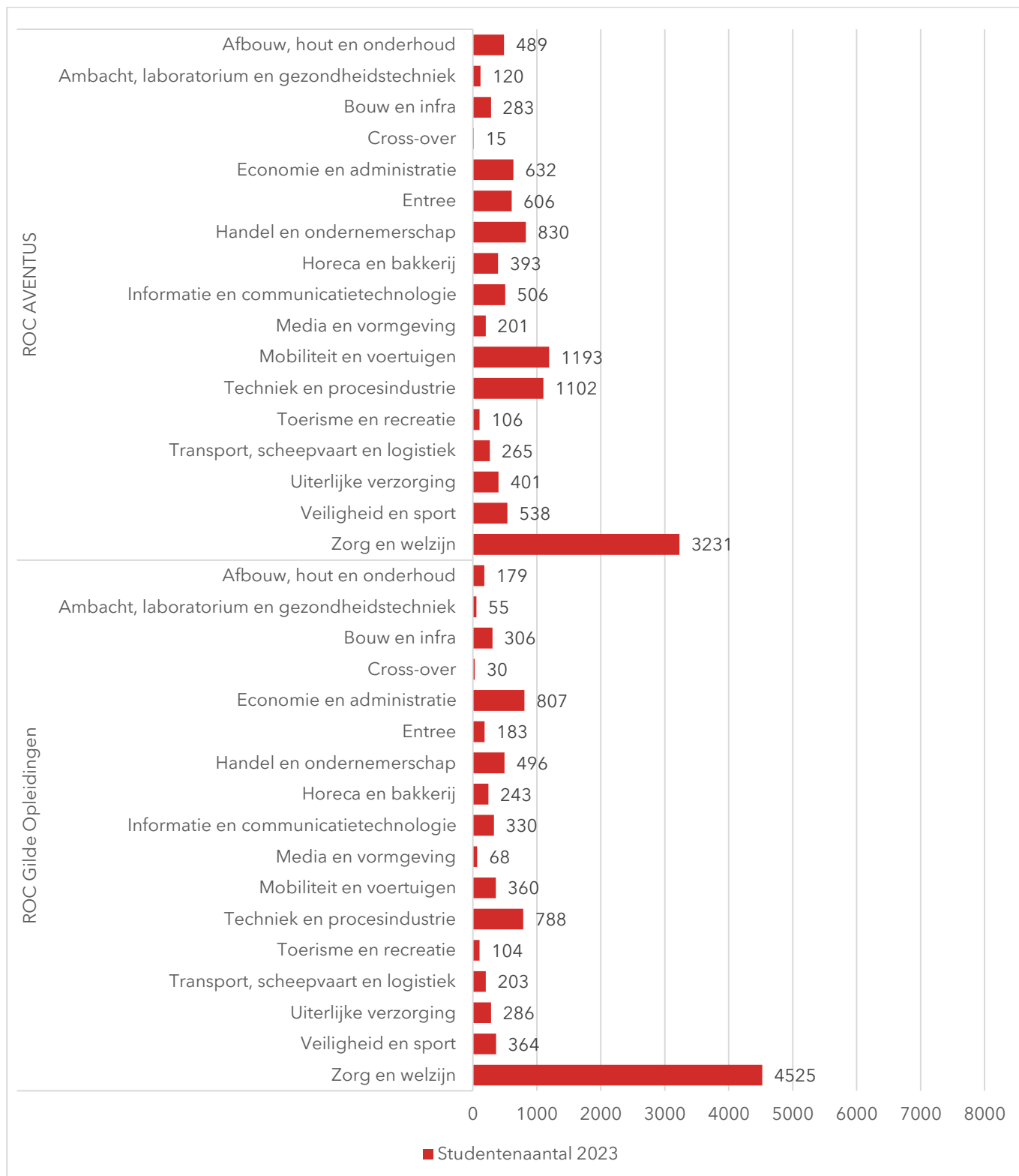
Noot: Bovenstaande grafiek toont de spanningsindicator voor alle beroepen die beschikbaar zijn voor de UWV spanningsindicator. Hierbij geven kleine getallen (dichtbij nul) aan dat er geen krapte is en een hoog cijfer (verder weg van nul) aan dat er sprake is van zeer grote krapte.

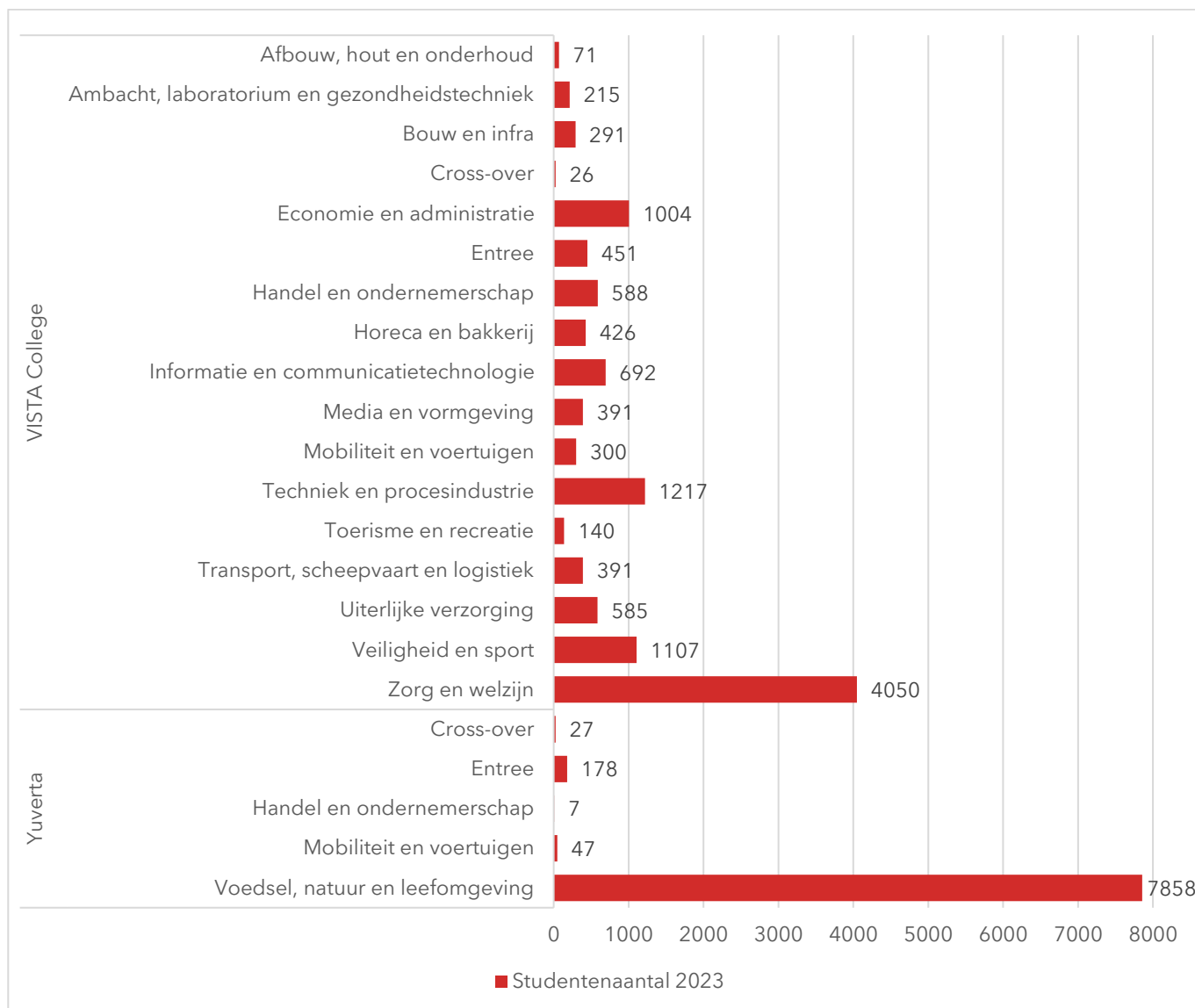
Opleidingsaanbod

- In Noord-Limburg zijn er vier mbo-instellingen actief waarvan er drie meer dan tien verschillende opleidingsrichtingen aanbieden (Figuur 7). Deze opleidingen zijn op meerdere plaatsen in Noord-Limburg te volgen, hoewel de meeste opleidingen wel in Venlo gevestigd zijn (zie ook Figuur 21).
- Behalve de opleidingsrichting voedsel, natuur en leefomgeving worden de andere opleidingsrichtingen door minimaal twee mbo-instellingen aangeboden.
- Kijkend naar de studentenaantallen zijn de opleidingen op het gebied van zorg en welzijn. Gezien de gestage groei van de arbeidsmarktkrapte voor zorg en welzijn beroepen (Figuur 6), lijken deze mensen een goede uitgangspositie te hebben.
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt.
- Er is een opleidingsrichting die met lage studentenaantallen te maken heeft. Dit betreft de opleidingsrichting handel en ondernemerschap (Yuverta).

- Tabel 1 laat zien dat er ook specifiek een aantal (specialistische) opleidingen te maken heeft met zeer lage studentenaantallen (minder dan 10) die in principe vallen onder opleidingsrichtingen die wel voldoende studentenaantallen hebben. Het gaat hier om opleidingen zoals patisserie (binnen de opleidingsrichting horeca en bakkerij), industrieel onderhoud (binnen de opleidingsrichting techniek en procesindustrie) en fietstechniek (binnen de opleidingsrichting mobiliteit en voertuigen). Het is hierbij de vraag of deze opleidingen onder druk staan of dat het gaat om specialistische opleidingen die kunnen bestaan binnen de hoofdopleiding.

Figuur 7 Zowel het Aventus als het ROC Gilde Opleidingen leiden veel studenten op voor zorg en welzijn

Bron: DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de onderwijsinstellingen en de opleidingsrichtingen die ze aanbieden. Voor VISTA College, Yuverta en het ROC Gilde Opleidingen wordt het totaal aantal studenten weergegeven (dus ook buiten Noord-Limburg). Een nadere uitsplitsing voor alleen Noord-Limburg bleek niet mogelijk.

Tabel 1 In 2023 kent een aantal specialistische opleidingen zeer lage studentenaantallen (minder dan tien studenten)

ROC Aventus	ROC Gilde Opleidingen	VISTA College	Yuverta
Artiesten	Evenementenorganisatie	Fietstechniek	Retail advies
Decoratiestukadoor	Hospitality	Meubels en (scheeps)interieurs maken	Retail operationeel
Engineering koude- en klimaatsystemen	Industrieel onderhoud	Voetzorg	Voertuigen en mobiele werktuigen
Evenementenorganisatie	Koude en klimaatsystemen	Werkvoorbereiden/uitvoeren	
Fietstechniek	Machinaal houtbewerken		
Industrieel produceren met hout	Ondernemerschap op basis van vakmanschap		
Onderhoud- en verbouwbedrijf	Patisserie		
Ondernemerschap op basis van vakmanschap	Praktijkopleider		
Tegelzetten	Schoonmaak en glazenwassen		

Bron: DUO (2022) en DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande tabel toont de opleidingen waarbij minder dan tien studenten staan ingeschreven.

Invloed van digitalisering en automatisering

De invloed van digitalisering en automatisering kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg. Automatisering heeft de potentie om op termijn routinematig werk te vervangen, hetgeen kan zorgen voor een stijging van de werkloosheid.⁵ Aan de andere kant zal digitalisering de aard van het werk veranderen en daarom zal er vraag zijn naar andere soorten vaardigheden (skills).⁶ Het is van belang dat mbo-instellingen met het opleidingsaanbod inspelen op deze veranderende arbeidsvraag. De specifieke invulling van deze innovaties zal uiteindelijk verschillen per sector en per beroepsgroep waarvoor mbo-instellingen opleiden.

⁵ Zie Frey, C. B. (2019). The technology trap: Capital, labor, and power in the age of automation. In The technology trap. Princeton University Press.

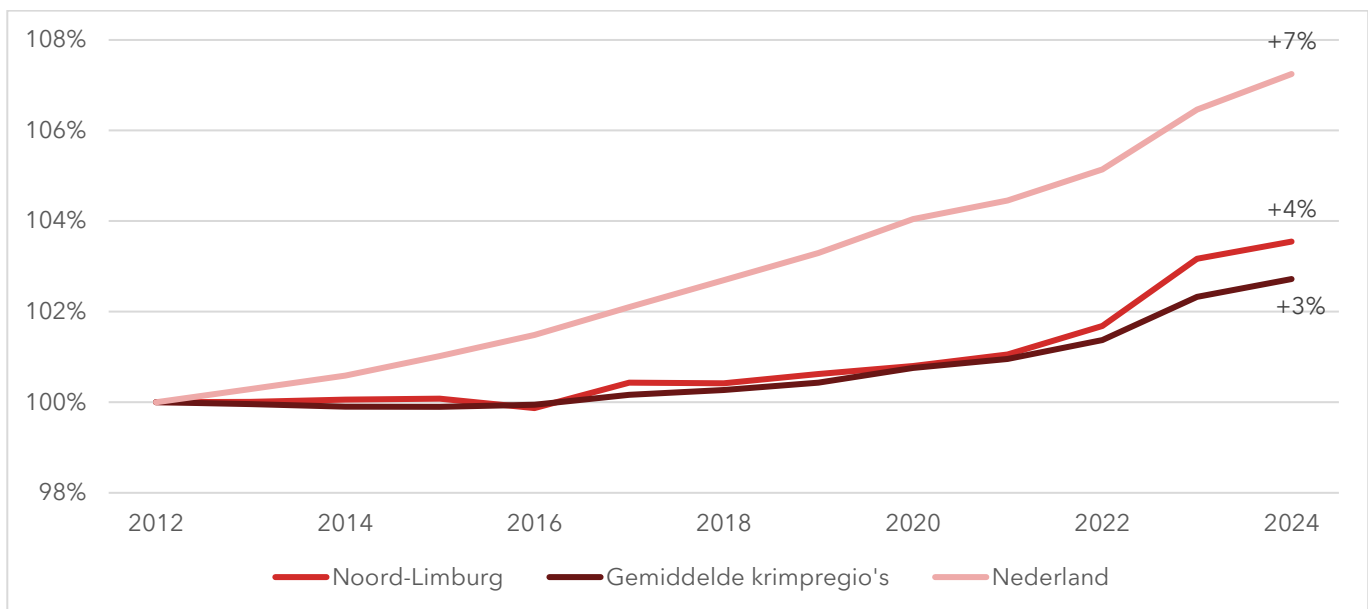
⁶ Zie Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). Artificial intelligence, automation, and work. In The economics of artificial intelligence: An agenda (pp. 197-236). University of Chicago Press.

Demografische ontwikkeling

Demografische krimp & migratiestromen

- De bevolkingsgroei in Noord-Limburg ligt in de periode 2012-2024 3 procentpunt lager dan in Nederland (Figuur 8). De bevolkingsgroei in Noord-Limburg is echter wel één procentpunt hoger dan het gemiddelde van alle elf krimpregio's.
- De natuurlijke aanwas laat over vrijwel de gehele periode een bevolkingsdaling zien. De natuurlijke aanwas (verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt) is in Noord-Limburg negatief (Figuur 9).
- De bevolkingsgroei die er is wordt dus veroorzaakt door een positief migratiesaldo. Het migratiesaldo (som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo) is namelijk positief en groter dan de krimp in natuurlijke aanwas, zie Figuur 9.

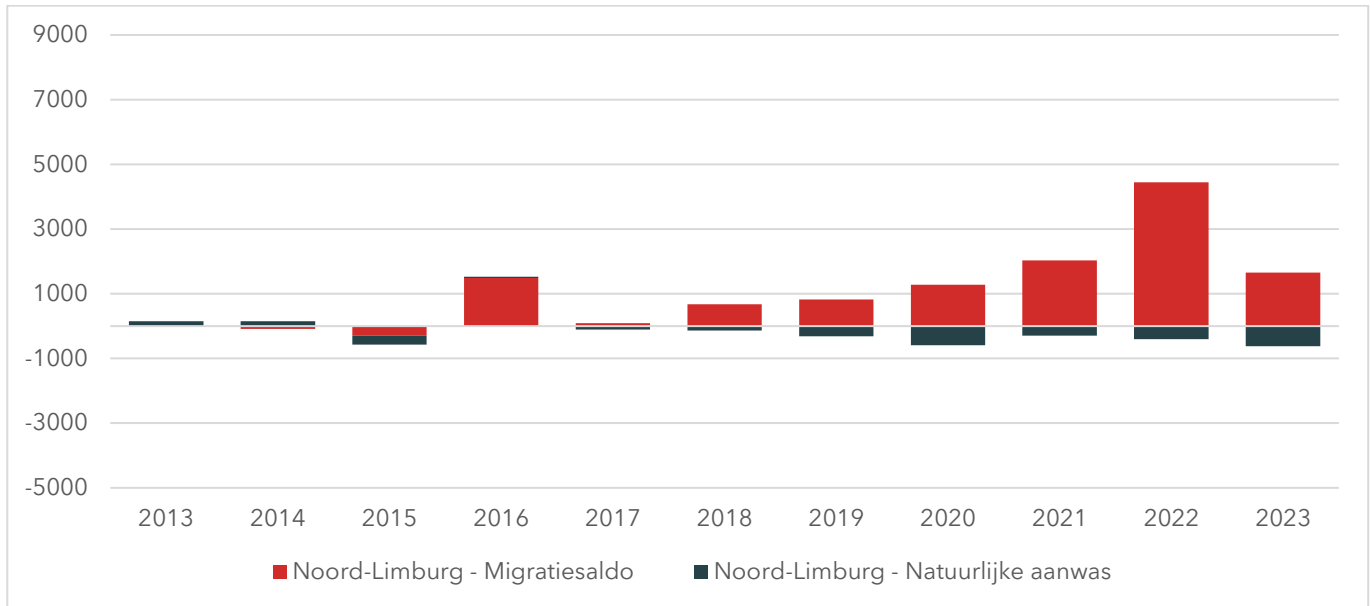
Figuur 8 De bevolkingsgroei in Noord-Limburg is hoger dan de gemiddelde bevolkingsgroei in de krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de demografische ontwikkeling voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, Nederland en het gemiddelde van alle elf krimpregio's. Het jaar 2010 is het basisjaar voor alle drie de groepen en is gelijk aan honderd. Indien er sprake is van bevolkingsgroei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Figuur 9 De groei van de arbeidsmarktregio Noord-Limburg komt door migratiestromen

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

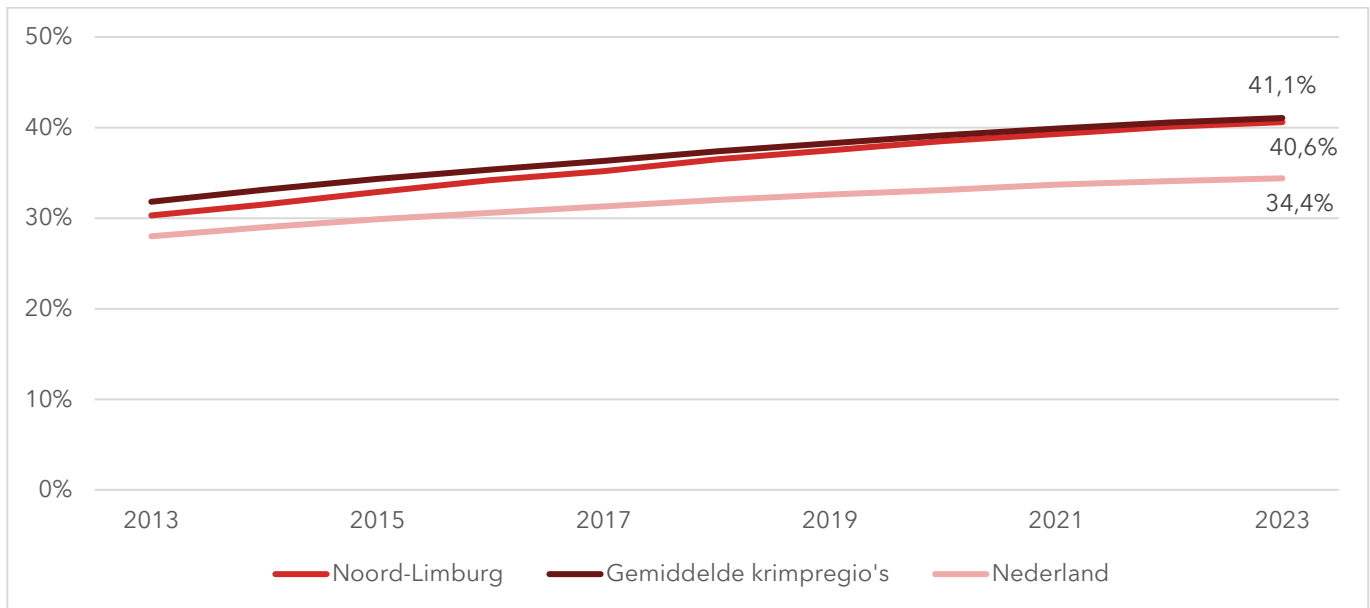
Noot: Bovenstaande grafiek toont de natuurlijke aanwas en migratiestromen voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg. Migratiestromen zijn de som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo. De natuurlijke aanwas is gedefinieerd als het verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt.

Vergrijping en ontgroening

- De grijze druk in Noord-Limburg is vergelijkbaar met de gemiddelde grijze druk in de krimpregio's en de gemiddelde grijze druk in Nederland (Figuur 10). De grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van vijftig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijftig jaar. Hoe hoger de grijze druk, hoe meer er sprake is van vergrijping.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers.
- Noord-Limburg scoort lager op het gebied van de groene druk (Figuur 11). De groene druk is de verhouding tussen het aantal personen van twintig jaar of jonger en het aantal personen van twintig tot vijftig jaar. Deze score is te verklaren aan de hand van een geringere bevolkingsomvang van mensen onder de twintig jaar, zie Figuur 12.
- De afgelopen jaren nam het aantal mbo-studenten nog toe (bb), maar naar verwachting daalt het aantal mbo-studenten in Noord-Limburg de komende jaren als gevolg van ontgroening.⁷

⁷ Zie [Regio in beeld 2023 Noord-Limburg](#)

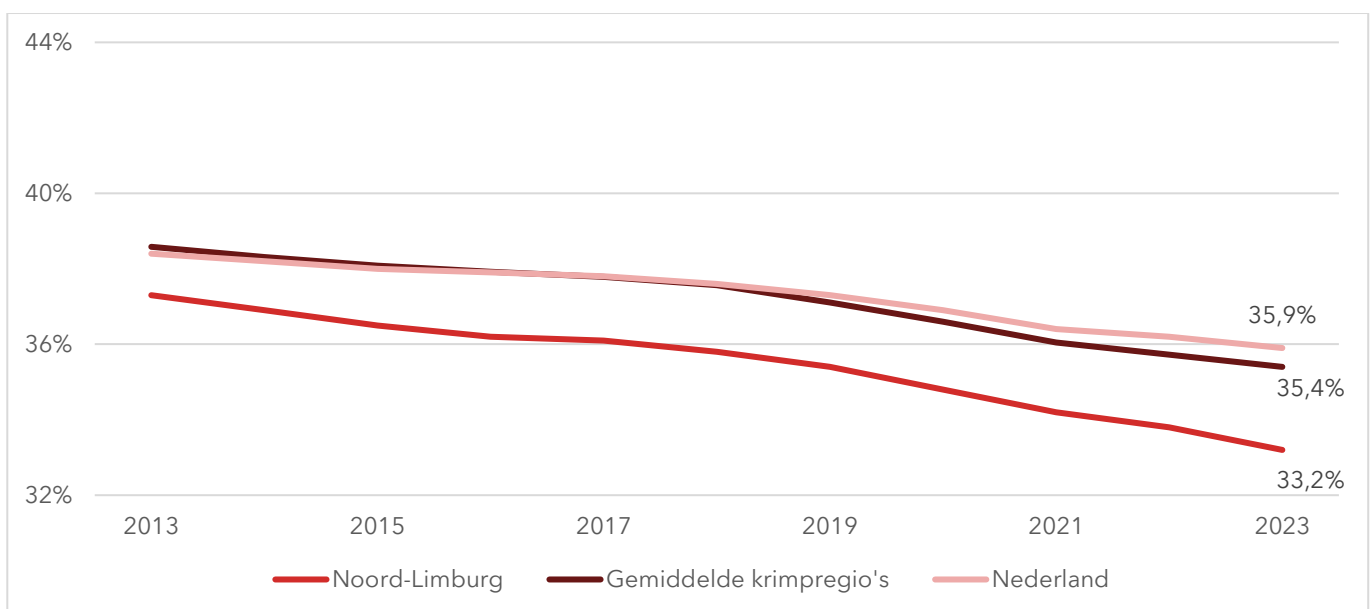
Figuur 10 De grijze druk in Noord-Limburg is vergelijkbaar met de gemiddelde grijze druk van alle krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de grijze druk voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De grijze druk is gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal personen van vijfenzestig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijfenzestig jaar. Een hogere grijze druk impliceert dat er meer mensen boven de vijfenzestig zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzestig jaar.

Figuur 11 De groene druk in de Noord-Limburg is lager dan de gemiddelde groene druk in de krimpregio's en lager dan het gemiddelde in Nederland

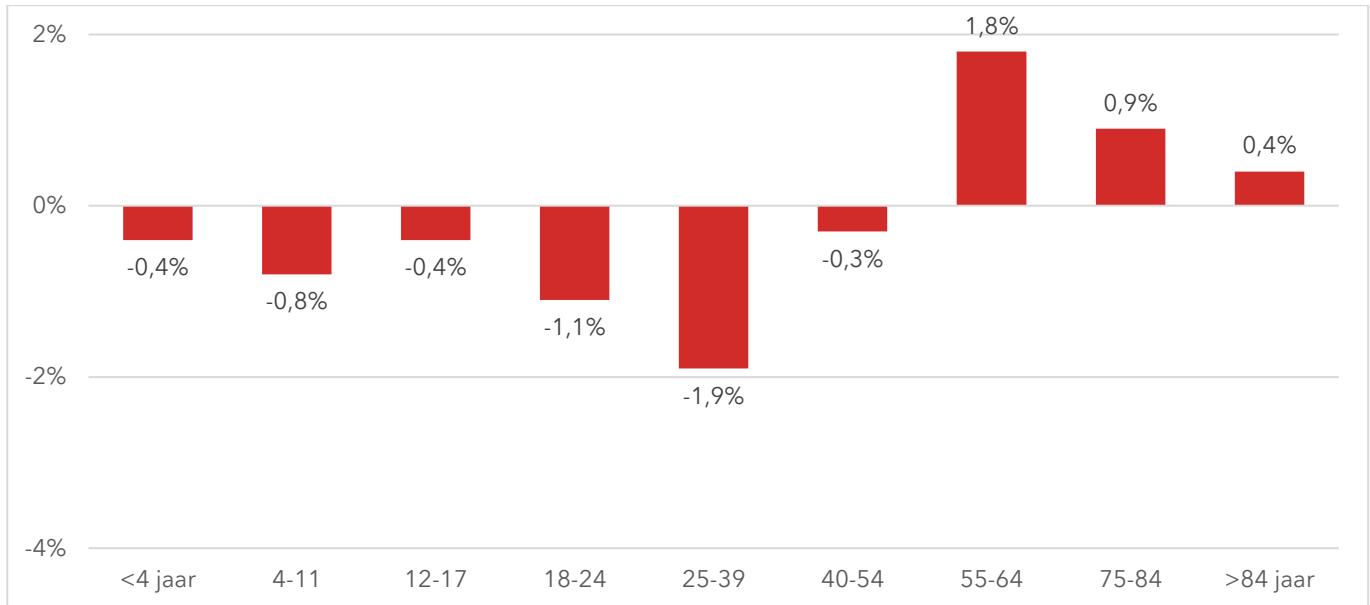

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de groene druk voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De groene druk is gedefinieerd als het aantal mensen jonger dan twintig jaar

gedeeld door het aantal personen tussen de twintig en vijfenzestig jaar. Een hogere groene druk impliceert dat er meer mensen onder de twintig jaar zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzestig jaar.

Figuur 12 Het aandeel 25-39-jarigen in de arbeidsmarktregio Noord-Limburg ligt fors lager dan gemiddeld in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in bevolkingsopbouw naar leeftijd tussen arbeidsmarktregio Noord-Limburg en de rest van Nederland voor het jaar 2024. Een percentage kleiner (groter) dan nul duidt op een lagere (hogere) aanwezigheid van die leeftijdsgroep in de arbeidsmarktregio Noord-Limburg.

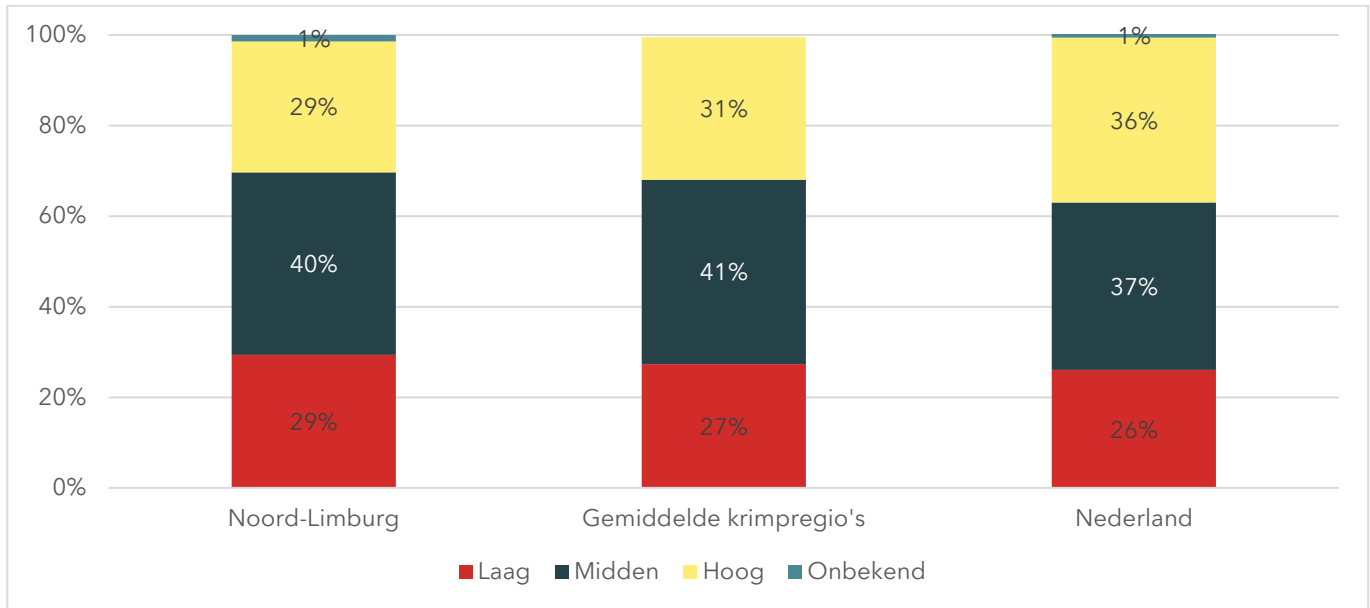
Sociaaleconomische kenmerken

Opleidingsniveau & inkomensverdeling

- In Noord-Limburg zijn er relatief meer laag- en middelbaar opgeleiden in vergelijking met andere krimpregio's en Nederland (Figuur 13). Het aantal hoogopgeleiden ligt juist relatief laag (7 procentpunt minder dan gemiddeld in Nederland).
- Het relatief lage aandeel hoogopgeleiden en een hoge grijze druk⁸ vertaalt zich door in de inkomensverdeling. Zo ligt het gemiddelde inkomen (gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling) 1.700 euro lager in Noord-Limburg dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 14). Een uitsplitsing naar inkomensdecielen laat eenzelfde beeld zien: vergeleken met het landelijke gemiddelde zitten er minder mensen in de hogere inkomensdecielen (Figuur 15). Wel is het gemiddelde inkomen vergelijkbaar met het gemiddelde inkomen in alle krimpregio's.

⁸ Doordat pensioengerechtigden doorgaans een lager inkomen hebben dan werkenden, drukt een hoog aandeel ouderen ook het gemiddelde inkomen.

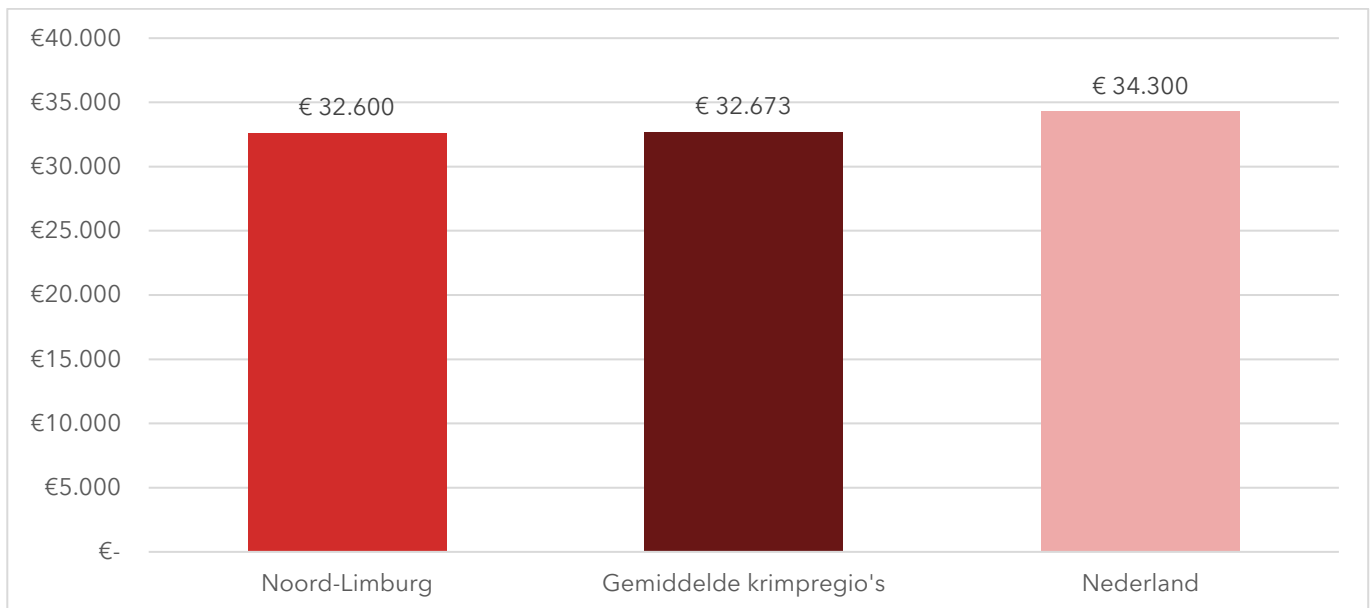
Figuur 13 De bevolking van Noord-Limburg heeft een groter aandeel laag- en gemiddeld opgeleiden

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het opleidingsniveau van de beroepsbevolking voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en het gemiddelde van Nederland in het jaar 2023. Mensen met een laag opleidingsniveau hebben maximaal een mbo-1 diploma. Mensen met een gemiddelde opleiding hebben minimaal een mbo-2 opleiding en maximaal een mbo-4 diploma. Mensen met een hoog opleidingsniveau hebben minimaal een hbo-bachelor diploma. Voor mensen voor wie het hoogste behaalde diploma niet is vastgelegd is het opleidingsniveau onbekend. Dit betreft veelal oudere mensen in de beroepsbevolking.

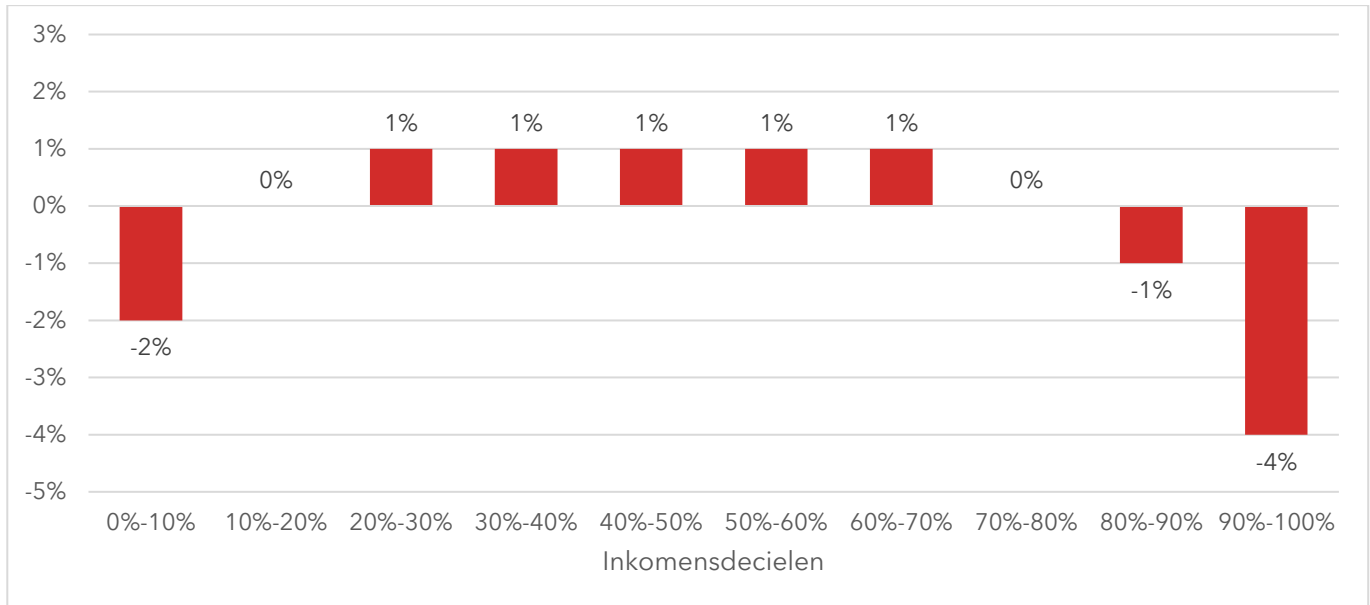
Figuur 14 Het gemiddelde inkomen ligt lager in Noord-Limburg dan in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het gemiddelde gestandaardiseerde inkomen voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2021. Het gemiddelde inkomen is gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling (het zogenaamde gestandaardiseerde inkomen).

Figuur 15 Noord-Limburg heeft minder mensen in het hoogste inkomensdeciël in vergelijking met Nederland

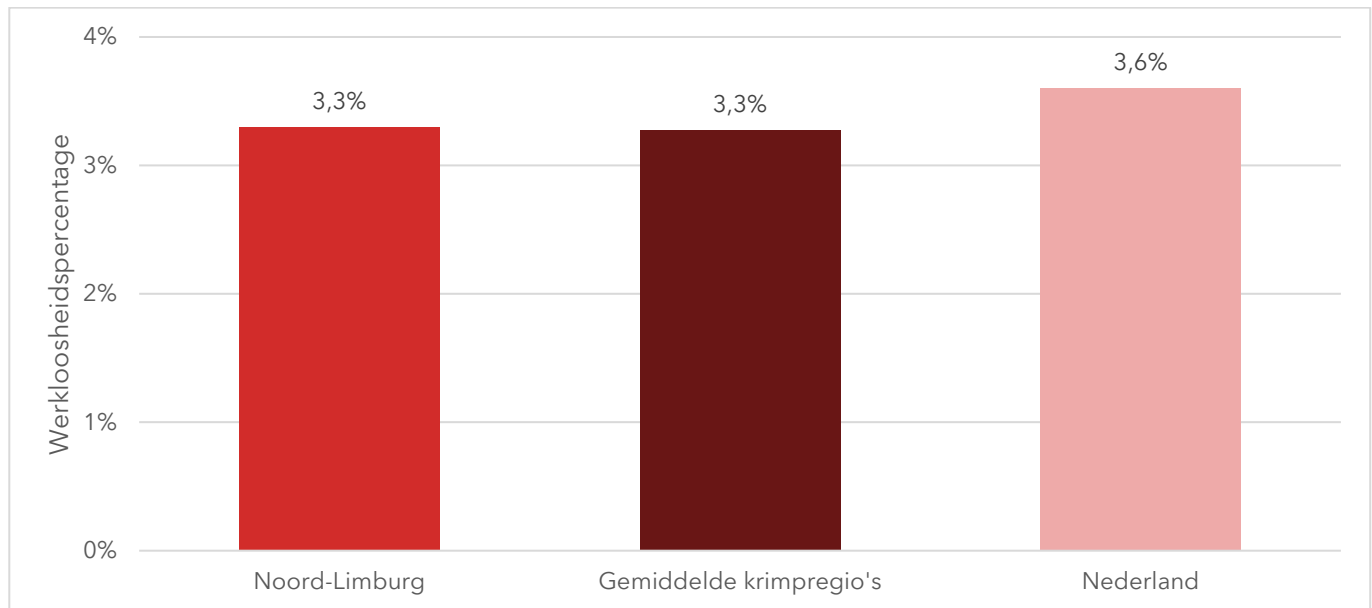
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in de inkomensdecielen in Nederland in vergelijking met Noord-Limburg voor het jaar 2022. Hierbij hebben mensen in een lager inkomensdeciël (0 procent - 10 procent) een lager inkomen dan werknemers in een hoger inkomensdeciël (90 procent - 100 procent). Negatieve (positieve) percentages geven aan dat minder (meer) mensen in een bepaald inkomensdeciël zitten.

Werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en bijstandsgerechtigden

- Het werkloosheidspercentage in Noord-Limburg is gelijk aan het gemiddelde werkloosheidspercentage van alle krimpregio's (Figuur 16). Het is 0,3 procentpunt lager dan het werkloosheidspercentage in Nederland.
- Het percentage arbeidsongeschikten is bijna 0,5 procentpunt lager in Noord-Limburg dan het gemiddelde percentage in de andere krimpregio's (Figuur 17). Het is vergelijkbaar met het percentage arbeidsongeschikten in Nederland. Voor bijstandsgerechtigden scoort Noord-Limburg ook lager dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van de elf krimpregio's (Figuur 18).

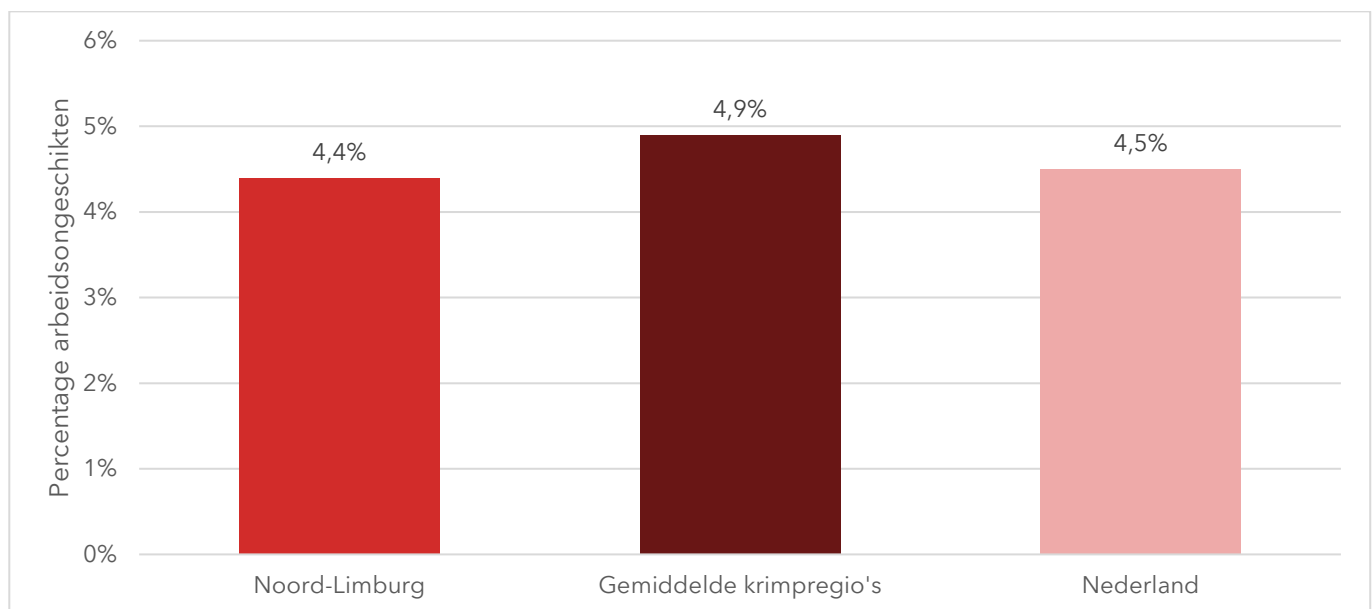
Figuur 16 Het werkloosheidspercentage in Noord-Limburg is lager dan in Nederland (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het werkloosheidspercentage voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

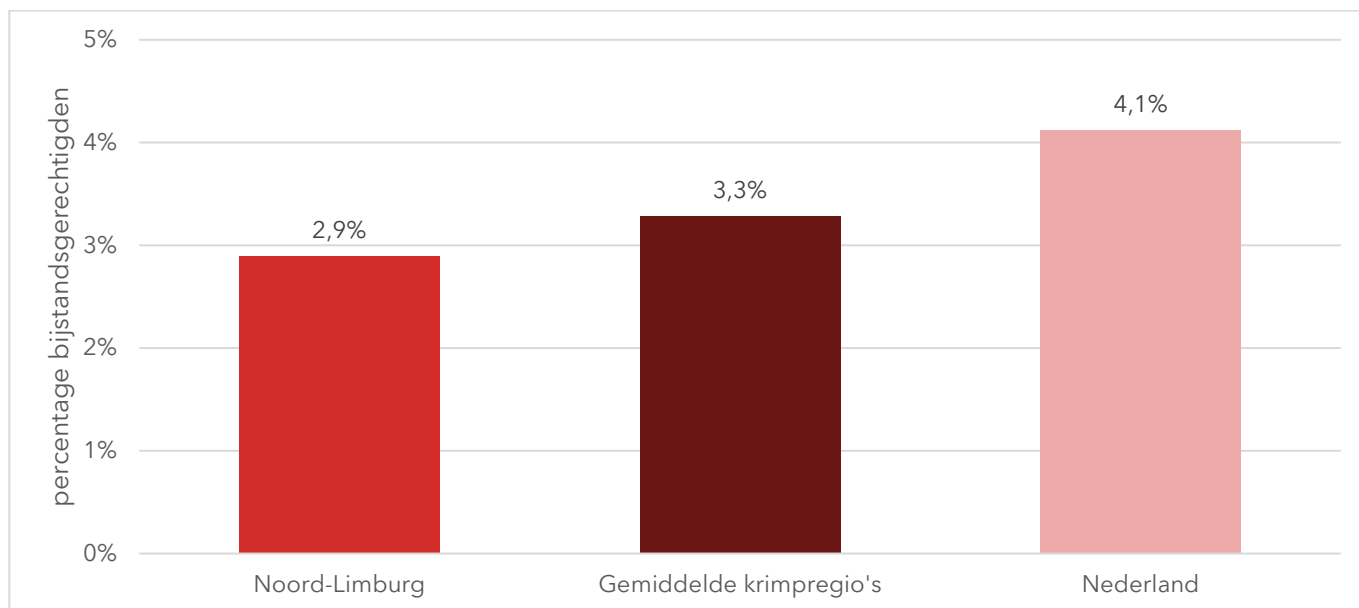
Figuur 17 Het percentage arbeidsongeschikten is lager dan het landelijke gemiddelde en lager dan het gemiddelde in de krimpregio's (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage arbeidsongeschikten voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 18 Het percentage bijstandsgerechtigden is lager dan het landelijke gemiddelde en lager dan in andere krimpregio's (2022)

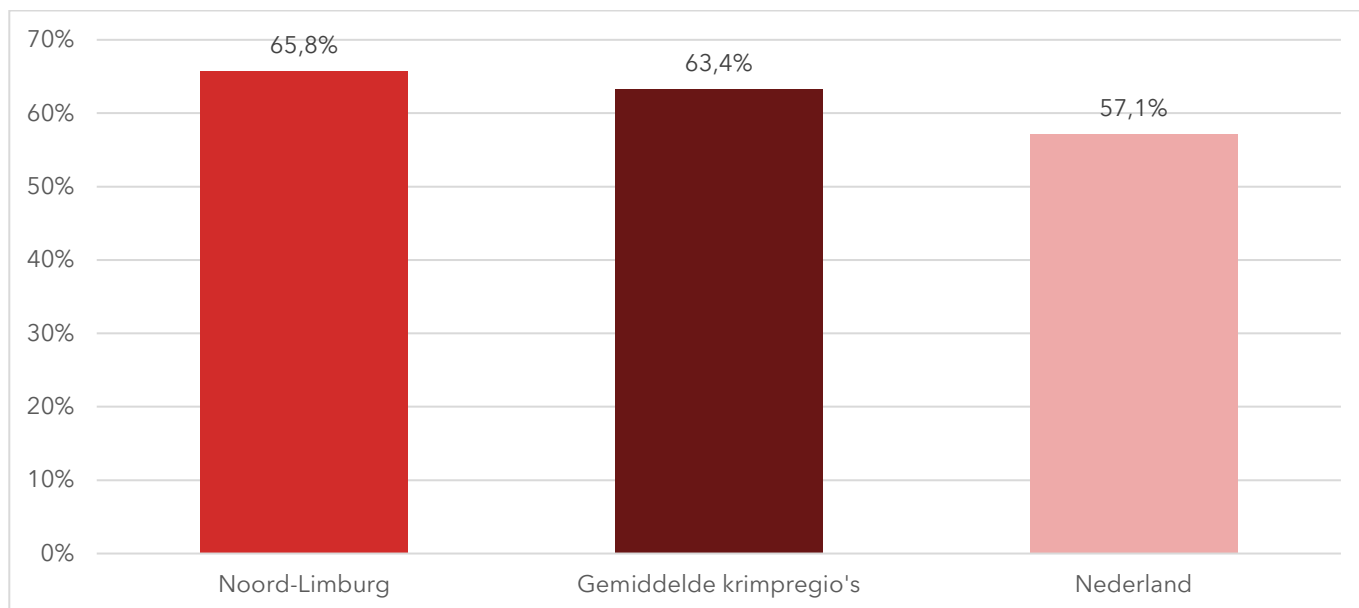
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage bijstandsgerechtigden voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Brede welvaarsindicatoren

- Het eigenwoningbezit ligt in Noord-Limburg met 65,8 procent ruim acht procentpunt hoger dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 19). Het aantal is ook hoger dan het gemiddelde in andere krimpregio's (63,4 procent).
- De levensverwachting in Noord-Limburg is 0,3 jaar hoger dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland (Figuur 20). De levensverwachting is tevens 0,5 jaar hoger dan de gemiddelde levensverwachting in andere krimpregio's.

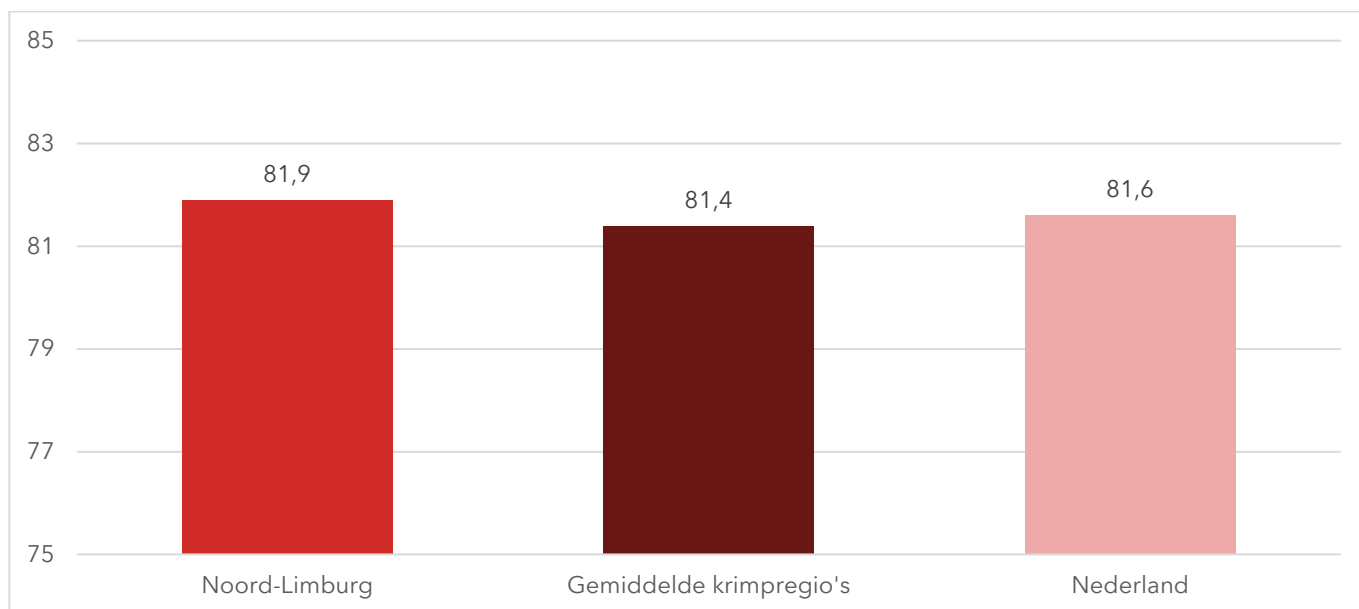
Figuur 19 Het percentage koopwoningen in Noord-Limburg ligt hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's en hoger dan in Nederland (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage koopwoningen voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2024.

Figuur 20 De levensverwachting in Noord-Limburg is hoger dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland en hoger dan de gemiddelde levensverwachting in de krimpregio's (2022)

Bron: RIVM (2022), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

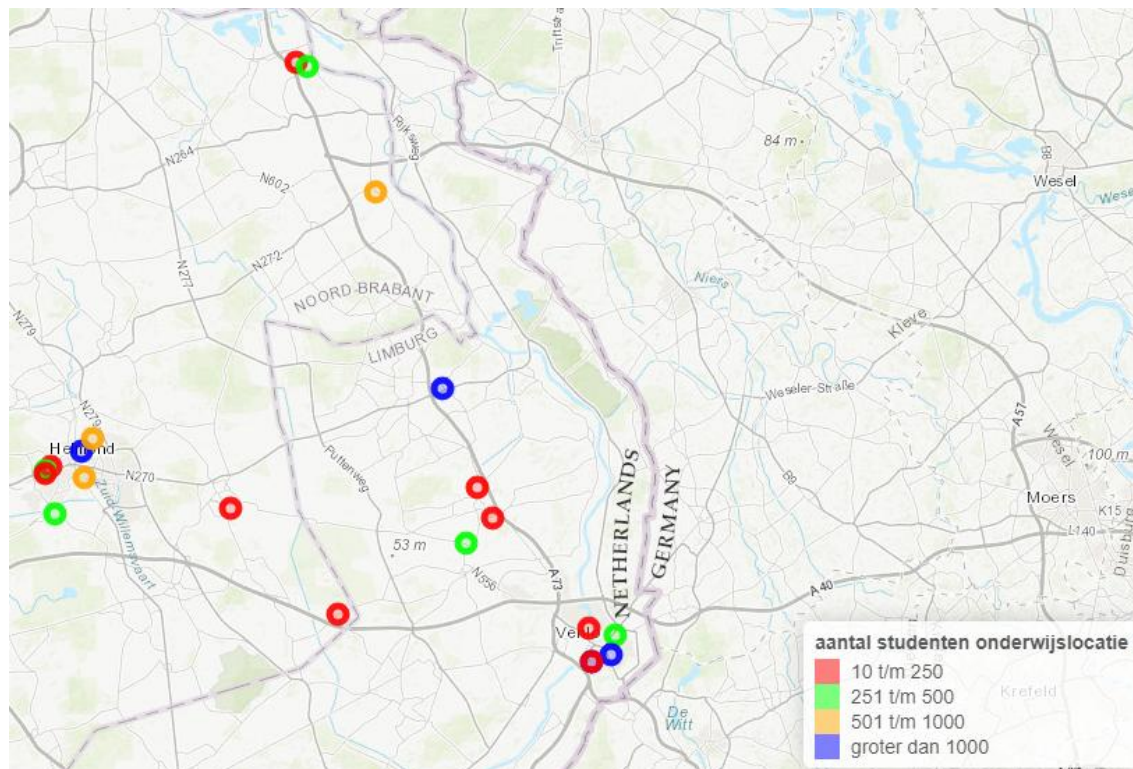
Noot: Bovenstaande grafiek toont de levensverwachting in jaren voor Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Leefbaarheid

Afstanden tot onderwijsinstellingen

- De mbo-instellingen in Noord-Limburg zijn voornamelijk geconcentreerd in Venlo, zie Figuur 21.
- De bereikbaarheid met het OV - met de trein en voornamelijk bus - is goed, zie Tabel 2.

Figuur 21 Regionale spreiding van mbo-instellingen, naar onderwijspopulatie

Bron: https://informatieproducten.duo.rijkscloud.nl/public/landkaart_onderwijslocaties_mbo/

Tabel 2 Mbo-instellingen zijn goed bereikbaar met het OV

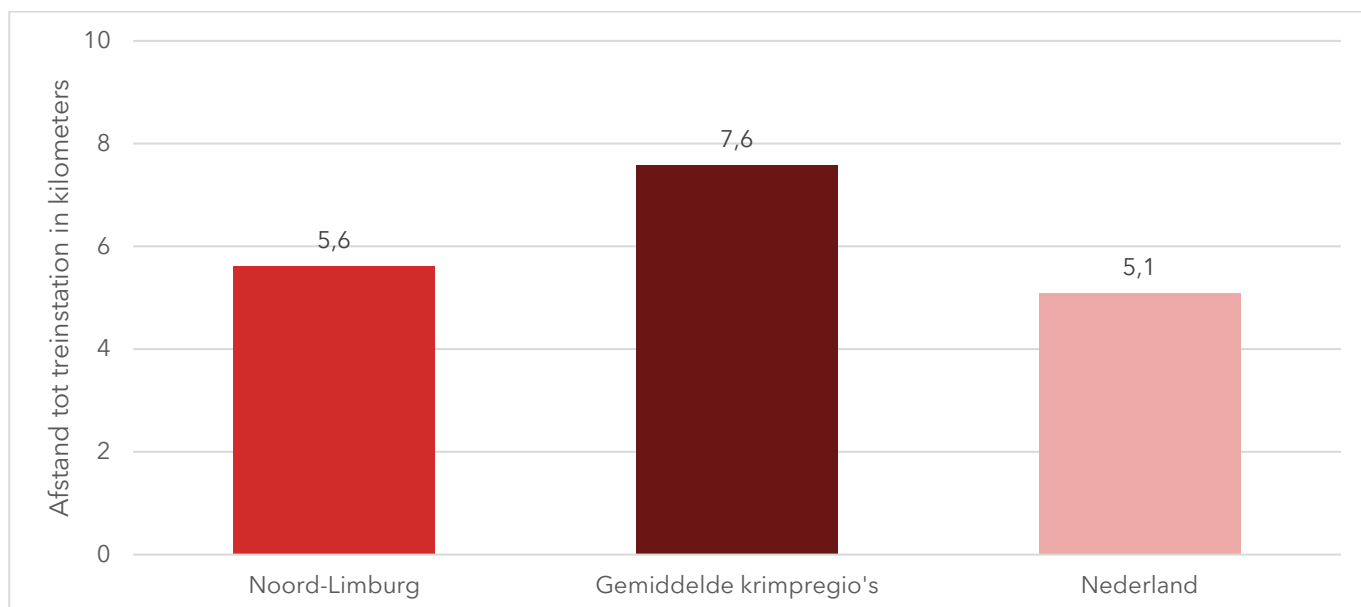
Instelling	Locatie	Afstand Treinstation	Afstand Bushalte
Gilde Opleidingen	Venlo	± 1 km (ca. 15 min lopen)	Direct voor de deur
Yuverta	Horst Sevenum	± 0,5 km (ca. 5 min lopen)	Direct voor de deur

Bron: Google Maps

Afstanden tot voorzieningen

- De afstand tot een treinstation is in de arbeidsmarkregio Noord-Limburg ongeveer 0,5 kilometer hoger dan het landelijke gemiddelde (Figuur 22). In vergelijking met de gemiddelde afstand in krimpregio's is de afstand tot een treinstation twee kilometer lager.
- De afstand tot een ziekenhuis in Noord-Limburg ligt gemiddeld 2,4 kilometer lager dan in andere krimpregio's (Figuur 23). Ook is de gemiddelde afstand ruim één kilometer groter dan in de rest van Nederland.
- De afstand tot de huisartsenpraktijk ligt in Noord-Limburg gemiddeld hoger dan de gemiddelde afstand in Nederland. De afstand is wel vergelijkbaar met de gemiddelde in de 11 krimpregio's (Figuur 24). De verschillen in afstand zijn kleiner dan voor het treinstation en het ziekenhuis.

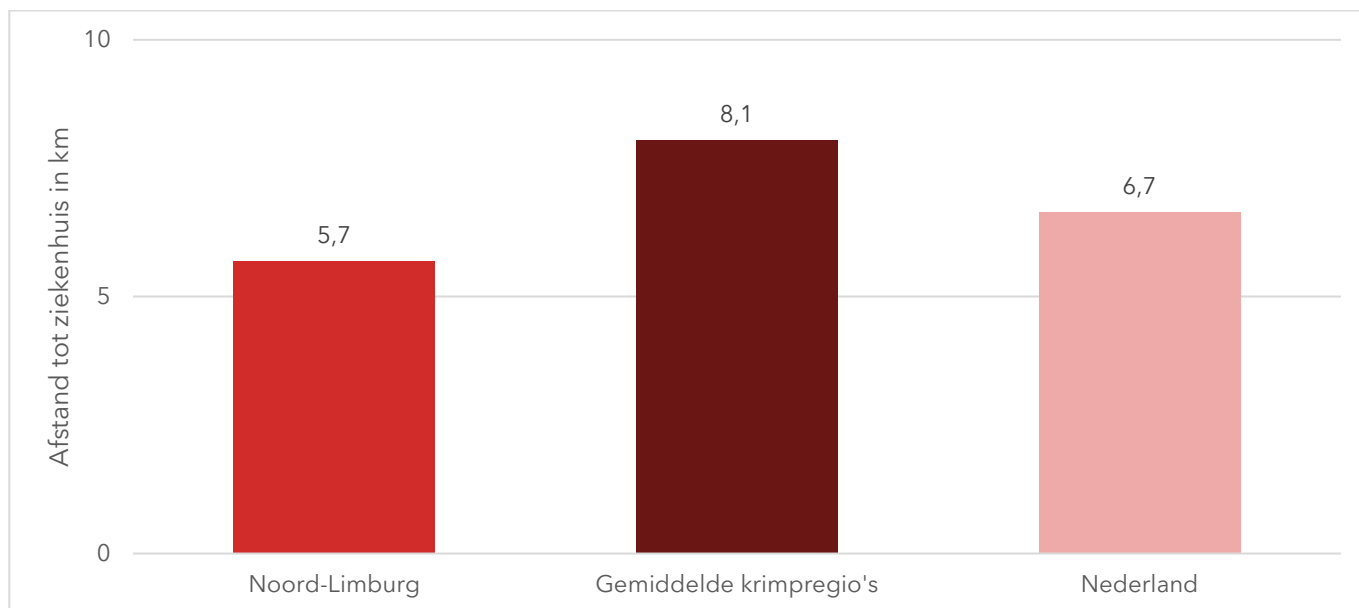
Figuur 22 De afstand tot een treinstation in Noord-Limburg is 2 kilometer lager dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een treinstation voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

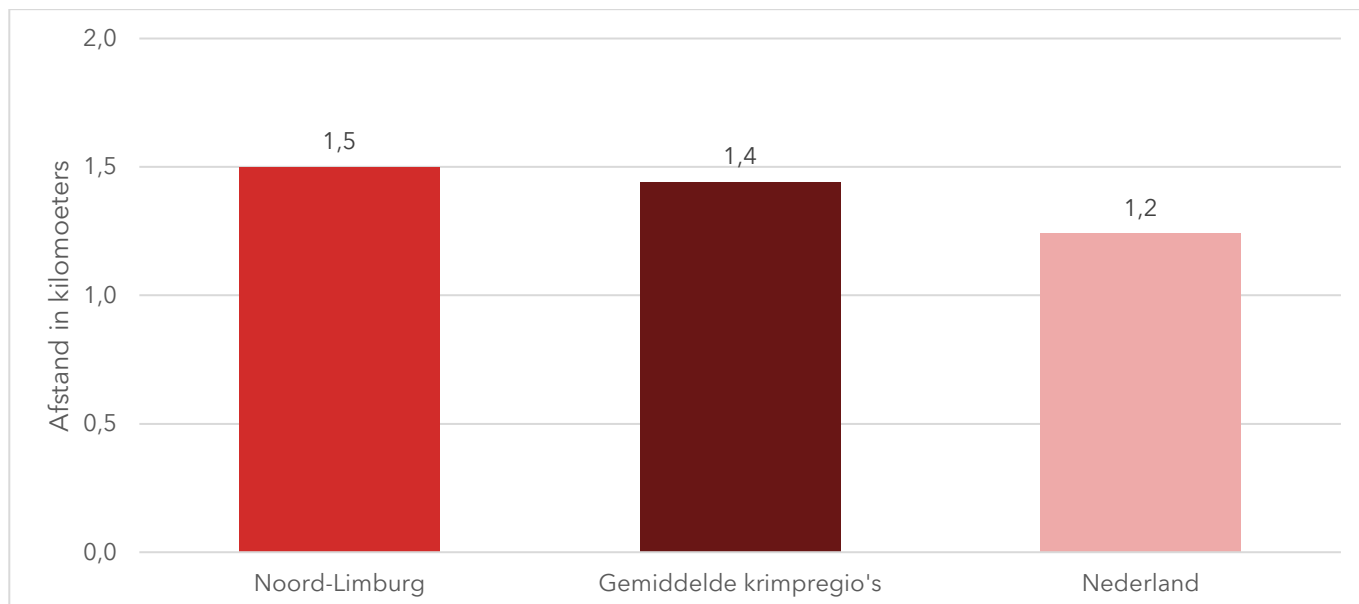
Figuur 23 De afstand tot een ziekenhuis in Noord-Limburg is 2,4 kilometer lager dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's en bijna één kilometer lager dan de gemiddelde afstand in Nederland

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 24 De afstand tot een huisartsenpraktijk in Noord-Limburg is hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's en hoger dan de gemiddelde afstand in Nederland

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk voor de arbeidsmarktregio Noord-Limburg, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Interregionale dynamiek

Overlap en interactie aangrenzende regio's

- Brightlands Campus Greenports Venlo: de campus bevordert innovaties in agrifood, tuinbouw en biotechnologie door samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en de overheid. Het project is voornamelijk gericht Noord-Limburg.⁹
- MKB innovatieloket: Dit initiatief ondersteunt ondernemers in Noord-Limburg bij het ontwikkelen en implementeren van innovatieve oplossingen, met name in de maakindustrie en logistiek.¹⁰

Grensoverschrijdende arbeidsmarkten en pendelbewegingen

- De pendelbewegingen in Noord-Limburg zijn relatief veelvoorkomend. 24 procent van de inwoners van Noord-Limburg die in loondienst werken doet dit in een andere regio.
- De grootste groepen uitstromers werken in de regio Midden-Limburg en Noordoost-Brabant. Vice versa komen de grootste groepen instromers ook uit de regio Midden-Limburg en Noordoost-Brabant.
- In totaal is het saldo voor Noord-Limburg negatief: er reizen ongeveer 7.500 mensen meer de arbeidsmarktregio uit dan in.¹¹

---

⁹ Zie [Brightlands | Knowledge crossing borders](#)

¹⁰ Zie [Een warm welkom bij MKB-Limburg](#)

¹¹ Zie [Regio in beeld Noord-Limburg](#)